

**ภาพรวมการก่อการร้ายปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ท่ามกลางยุคแห่งเทคโนโลยี
และวิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙***

ลัทธิกา เนตรทัศน์**

บทนำ

การก่อการร้ายเป็นภัยคุกคามร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน ทั้งยังเป็นปัญหาที่มีรากฐานอันซับซ้อนเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับมิติทางการเมือง ศาสนา และเชื้อชาติ แม้การก่อการร้ายจะไม่ได้เป็นภัยคุกคามที่ไม่เคยปรากฏขึ้นมาก่อน แต่รูปแบบและวิธีการโจมตีมีการพัฒนาควบคู่ไปกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลซึ่งเอื้ออำนวยให้เกิดการก่อการร้ายได้โดยง่ายยิ่งขึ้นและสร้างความเสียหายได้อย่างเป็นวงกว้าง ทำให้สภาพปัญหาการก่อการร้ายมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญอันจะส่งผลต่อเนื่องไปยังแนวทางการป้องกันและปราบปรามภัยคุกคามดังกล่าว นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ประชาคมโลกได้เผชิญกับวิกฤตการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙ ไม่เพียงแต่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยทางสุขภาพและอนามัย แต่ยังมีผลกระทบต่อแนวโน้มของสถานการณ์การก่อการร้ายทั่วโลก บทความฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอภาพรวมของปัญหาการก่อการร้ายในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและทำความเข้าใจสถานการณ์เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาแนวทางป้องกันและปราบปรามต่อไป

ภาพรวมปัญหาการก่อการร้ายปี ค.ศ. ๒๐๒๑^๑

สถาบันเศรษฐกิจและสันติภาพ (The Institute for Economics & Peace: IEP) เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การก่อการร้ายในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ โดยภาพรวมมีอัตราผู้เสียชีวิตจากการก่อการร้ายจำนวน ๗,๑๔๒ ราย ลดลงร้อยละ ๑.๒ จากจำนวนผู้เสียชีวิตในปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ขณะที่ ๘๖ ประเทศมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอัตราการเกิดและผลกระทบจากการก่อการร้ายที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ผลกระทบจากการก่อการร้ายจะลดลงดังที่สะท้อนให้เห็นจากจำนวนผู้เสียชีวิต แต่การโจมตีในรูปแบบของการก่อการร้ายทั่วโลกมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๗ หรือจำนวน ๕,๒๒๖ ครั้ง จำนวนประเทศที่เผชิญกับการก่อการร้ายและมีผู้เสียชีวิตอย่างน้อยหนึ่งรายในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ มีทั้งหมด ๔๔ ประเทศ และอีก ๑๐๕ ประเทศเป็นประเทศที่ไม่มีการเสียชีวิตหรือการโจมตีจากการก่อการร้ายในปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นอัตราสูงสูดนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๗

* บทความประจำเดือนมีนาคม ๒๕๖๕

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ สรุปความจาก Global Terrorism Index 2022 เข้าถึงต้นฉบับได้ที่ https://reliefweb.int/attachments/ab๒๑๔๑๔๔-c๖๙๖-๔๙๔๔-๔๘๙๕-๕๐๑๘๘๒๐๕๗๑๑๑/GTI-๒๐๒๑-web_๑๑๐๕๒๒-๑.pdf

เมื่อพิจารณาในระดับภูมิภาคตามรายงานแสดงข้อมูลความรุนแรงของการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในภูมิภาคแอฟริกา โดยมีผู้เสียชีวิตจากการก่อการร้ายมีอัตราลดลงร้อยละ ๔๘ หรือเป็นจำนวน ๓,๔๖๑ รายในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ขณะที่การเสียชีวิตจากการก่อการร้ายในตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือลดลงร้อยละ ๑๔ หรือจำนวน ๑,๑๓๙ ราย ซึ่งเป็นจำนวนต่ำสุดตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๗ อย่างไรก็ตาม แม้อัตราการก่อเหตุจะคงที่ไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อพิจารณาจำนวนผู้เสียชีวิตโดยเฉลี่ยคิดเป็น ๑ รายต่อการโจมตีในภูมิภาคนับเป็นอัตราการเสียชีวิตที่ต่ำสุดในทศวรรษ นอกจากนี้ ตามรายงานดังกล่าวระบุว่าบริเวณพื้นที่ซาเฮล (Sahel) ซึ่งเป็นเขตรอยต่อแบ่งทวีปแอฟริกาเหนือและใต้เป็นพื้นที่ที่มีการก่อการร้ายอย่างรุนแรงส่งผลให้อัตราการเสียชีวิตจากการก่อการร้ายในพื้นที่ดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงและเป็นที่น่ากังวลอย่างยิ่ง เนื่องจากมีการขยายตัวของกลุ่มรัฐอิสลามและองค์กรเครือข่ายที่อาจนำไปสู่การก่อการร้ายในพื้นที่ใกล้เคียง

สำหรับภูมิภาคยุโรปตะวันออกอัตราการก่อการร้ายลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๘ และในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ มีการก่อเหตุ ๕๙ ครั้งและมีผู้เสียชีวิต ๑๐ ราย ซึ่งเป็นอัตราที่ลดลงร้อยละ ๖๘ และร้อยละ ๗๐ ตามลำดับตั้งแต่จุดสูงสุดในปี ค.ศ. ๒๐๑๘ กลุ่มรัฐอิสลาม (IS) เป็นกลุ่มก่อการร้ายที่มีการเคลื่อนไหวในภูมิภาค โดยทำการโจมตีประเทศในสหภาพยุโรป ๓ ครั้งในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ ขณะที่การก่อการร้ายในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยกลุ่มดังกล่าวลดลงอยู่ในระดับต่ำสุดนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ โดยมีการก่อเหตุ ๗ ครั้งในปี ค.ศ. ๒๐๒๑

ประเด็นของเป้าหมายการก่อการร้ายจากรายงานระบุเป้าหมายของการก่อเหตุที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการก่อเหตุในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ มักมุ่งเน้นไปที่ภูมิภาคและประเทศที่ประสบปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองและความขัดแย้ง เช่น บริเวณพื้นที่ซาเฮล ประเทศอัฟกานิสถาน ซึ่งปัญหาความขัดแย้งที่มีการใช้ความรุนแรงผลักดันให้เกิดการก่อการร้ายได้ในที่สุด โดยอัตราการก่อเหตุมากกว่าร้อยละ ๙๗ เกิดขึ้นในประเทศที่มีความขัดแย้งทั้งสิ้น ดังจะเห็นได้จากประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้ายสูงสุด ๑๐ ประเทศล้วนเป็นประเทศมีความเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางทหารมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๒๐ นอกจากนี้ การก่อการร้ายในประเทศที่มีความขัดแย้งมีส่วนทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตได้มากกว่าการโจมตีในประเทศที่มีความสงบสุขได้ถึงหกเท่า

กลุ่มก่อการร้ายที่มีความรุนแรงสูงสุดตามการวิเคราะห์ของสถาบัน IEP ได้แก่ กลุ่มรัฐอิสลาม (Islamic State: IS) ขณะที่กลุ่ม Jama'at Nasr al-Islam wal Muslimin เป็นกลุ่มก่อการร้ายที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและมีการก่อเหตุที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากที่สุดในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ โดยมีผู้เสียชีวิตจากการก่อการร้ายของกลุ่มดังกล่าวจำนวน ๓๕๑ ราย เป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๙ จากปี ค.ศ. ๒๐๒๐ ด้านกลุ่มทางศาสนาที่มีความคิดรุนแรงดังเช่นกลุ่ม (Islamic State in West Africa: ISWA) เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดในพื้นที่ซาเฮล ปรากฏอัตราการเสียชีวิตจากการก่อการร้ายของกลุ่มดังกล่าวโดยเฉลี่ย ๑๕.๒ คนต่อการโจมตีในประเทศไนเจอร์ อย่างไรก็ตาม แม้อัตราละ ๕๒ ของเหตุการณ์ที่ถือเป็นการก่อการร้ายจะไม่ได้เกิดขึ้นจากการกระทำของกลุ่มบุคคลที่เป็นกลุ่มก่อการร้าย แต่การก่อเหตุของบุคคลดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มรัฐอิสลาม (IS) ที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วทั้งถิ่นของประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลาง

ในรายงานยังแสดงข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการก่อการร้ายที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่แต่เดิมแนวโน้มของการก่อเหตุมีแรงจูงใจมาจากประเด็นทางศาสนา แต่ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๖ แนวโน้มดังกล่าวลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ แนวโน้มดังกล่าวลดลงถึงร้อยละ ๘๒ โดยมีประเด็นทางการเมืองเป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่การก่อการร้าย เช่น การมุ่งโจมตีรัฐบาล บุคคลทางการเมือง ขณะเดียวกันมีการตั้งข้อสังเกตว่าการโจมตีที่มีแรงจูงใจทางการเมืองเริ่มเกิดจากการกระทำโดยบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อการร้ายที่มีลักษณะเป็นองค์กรมากยิ่งขึ้น

ประเด็นเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายในรายงานได้เสนอการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการก่อความไม่สงบ ความขัดแย้ง และการก่อการร้ายอย่างเชื่อมโยงกันเพื่อวิเคราะห์แนวทางจัดการปัญหาดังกล่าว โดยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการวางยุทธศาสตร์การต่อต้านกลุ่มก่อการร้ายตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการก่อตั้งเพื่อยับยั้งการปฏิบัติการและป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้น เนื่องจากกลุ่มก่อการร้ายที่ดำรงอยู่มาอย่างยาวนานจะยิ่งเป็นการเพิ่มเครือข่าย ซึ่งยากต่อการป้องกันและปราบปรามยิ่งขึ้น

การก่อการร้ายท่ามกลางยุคแห่งเทคโนโลยีและวิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙

ความแพร่หลายของการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษที่ ๒๐ ครอบคลุมถึงการดำเนินการขององค์กรก่อการร้าย ซึ่งได้มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาอาวุธเพื่อการโจมตี ในรายงานฉบับดังกล่าวได้ยกตัวอย่างการพัฒนาอาวุธที่เป็นระเบิดแสวงเครื่อง (Improvised explosive device) ของกลุ่มก่อการร้ายที่ใช้โจมตีประเทศอิรัก ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๑ และส่งผลให้กองกำลังสหรัฐอเมริกาเสียชีวิตมากกว่าร้อยละ ๗๐ และเมื่อเทคโนโลยีมีการพัฒนามากยิ่งขึ้นก็ได้ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการก่อการร้าย เช่น การใช้ระบบนำทางในสมาร์ตโฟนนำทางอากาศยานไร้คนขับ (Drone) เพื่อการโจมตีด้วยซีปนาวุธ และมีการตั้งข้อสังเกตว่าอาจมีการนำระบบปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการก่อการร้ายได้อีกด้วย ดังนั้นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีจึงอาจเป็นความเสี่ยงที่มีส่วนผลักดันยุทธวิธีโจมตีของกลุ่มก่อการร้ายได้ในอนาคต

นอกจากนี้ ในปีที่ผ่านมาประชาคมโลกได้เผชิญกับวิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙ ซึ่งส่งผลให้การก่อการร้ายในพื้นที่ยุโรปตะวันตกลดลงอันเนื่องมาจากการใช้มาตรการการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหว การเดินทาง และการชุมนุมในที่สาธารณะ ตลอดจนภัยคุกคามต่อสุขภาพของบุคคลที่มีส่วนในการทำให้การก่อการร้ายในพื้นที่ดังกล่าวลดลง อย่างไรก็ตาม กลุ่มความคิดรุนแรงยังคงพยายามที่จะใช้ประโยชน์จากสถานการณ์การระบาดเพื่อเผยแพร่อุดมการณ์ โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมออนไลน์และอาศัยความไม่พอใจของประชาชนในประเทศที่ต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพตามมาตรการฉุกเฉินด้านสาธารณสุขในการโฆษณาชวนเชื่อแนวคิดและอุดมการณ์โจมตีรัฐบาล อย่างไรก็ตามตามรายงานได้เสนอข้อสังเกตว่าเมื่อสถานการณ์การระบาดมีแนวโน้มที่ดีขึ้นจึงมีความเป็นไปได้ที่การก่อการร้ายจะมีอัตราการก่อเหตุเพิ่มขึ้นอีกด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงดังกล่าวสังคมควรดำเนินมาตรการด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบและบูรณาการกับหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นการสำรวจสุขภาพจิตของประชาชน การสร้างความมั่นคงให้กับ

ระบบการเมืองและเศรษฐกิจ ตลอดจนการดำเนินโครงการที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาของประเทศ

สำหรับสถานการณ์การก่อการร้ายในภูมิภาคแอฟริกาท่ามกลางการระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙ แต่เดิม รัฐบาลต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนจากกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติและกองกำลังเฉพาะกิจจากประเทศพันธมิตรเพื่อต่อต้านการก่อการร้าย โดยหนึ่งในเป้าหมายสำคัญคือการสนับสนุนกลไกการป้องกันตนเองให้กับประเทศในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเศรษฐกิจของภูมิภาคได้รับผลกระทบจากการระบาดจึงส่งผลกระทบต่อความสามารถของประเทศในการสร้างกลไกป้องกันการก่อการร้าย โดยเฉพาะกลไกการดำเนินงานและการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการจัดทำยุทธศาสตร์ต่อต้านการก่อการร้าย ประกอบกับการประกาศจากรัฐบาลของประเทศพันธมิตรที่จะถอนกองกำลังสนับสนุนออกจากภูมิภาคในปี ค.ศ. ๒๐๒๒ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้กลุ่มก่อการร้ายในภูมิภาคได้รับการสนับสนุนจากส่วนท้องถิ่นและกลับมามีความเคลื่อนไหวมากขึ้นอีกครั้ง

บทบาทของอินเทอร์เน็ตและกิจกรรมออนไลน์ที่เพิ่มมากขึ้นอันเป็นผลมาจากวิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙ มีนัยสำคัญต่อปัญหาการก่อการร้ายในแง่ของการเป็นช่องทางสำหรับกลุ่มผู้ก่อการร้ายและกลุ่มความคิดรุนแรงในการใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมเสมือนจริงในอินเทอร์เน็ตเผยแพร่แนวคิดและข้อมูลบิดเบือนเพื่อบ่อนทำลายความเชื่อมั่นของรัฐบาลและรวมกลุ่มบุคคลเพื่อสนับสนุนอุดมการณ์ ขณะที่กลุ่มก่อความไม่สงบอื่น ๆ ได้ใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในการสร้างและเผยแพร่ข้อมูลปลอมเพื่อสร้างความเกลียดชังทางเชื้อชาติ ศาสนา และกลุ่มผู้อพยพ โดยมักใช้แพลตฟอร์มทางอินเทอร์เน็ตสร้างพื้นที่สำหรับการสนทนาเกี่ยวกับอุดมการณ์

บทสรุป

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าสถานการณ์การก่อการร้ายในปี ค.ศ. ๒๐๒๑ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แม้อัตราการก่อเหตุจะไม่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ แต่จำนวนผู้เสียชีวิตจากการก่อการร้ายลดลงอย่างเห็นได้ชัดในหลายพื้นที่ ขณะที่ปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองและความขัดแย้งในประเทศเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดการก่อการร้าย นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและความแพร่หลายของการใช้อินเทอร์เน็ต ประกอบกับวิกฤตการระบาดของไวรัสโควิด - ๑๙มีผลต่อสถานการณ์การก่อการร้ายในปีที่ผ่านมาในแง่ที่ก่อให้เกิดช่องทางการขยายแนวคิดและอุดมการณ์ของกลุ่มก่อการร้ายที่สะดวกยิ่งขึ้น

แม้ปัญหาการก่อการร้ายจะมีรากฐานมาจากมิติทางการเมืองของประเทศที่เผชิญปัญหาตามข้อมูลจากรายงานข้างต้น แต่ปัจจุบันประชาคมโลกมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการพึ่งพาอาศัยทรัพยากรระหว่างประเทศ อีกทั้งการก่อการร้ายในปัจจุบันสามารถเกิดขึ้นได้จากทุกแห่งผ่านการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ดังนั้น การก่อการร้ายจึงเป็นความท้าทายความมั่นคงร่วมกันของประชาคมโลก เนื่องจากผลกระทบจากการก่อการร้ายไม่เพียงแต่จะเกิดขึ้นโดยตรงต่อประเทศที่ถูกโจมตี หากแต่อาจส่งผลกระทบต่อเนื่องเชื่อมโยงกับประเทศอื่นได้อีกด้วย การต่อต้านการก่อการร้ายจึงต้องอาศัยความร่วมมืออย่างบูรณาการเพื่อการจัดการปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุม